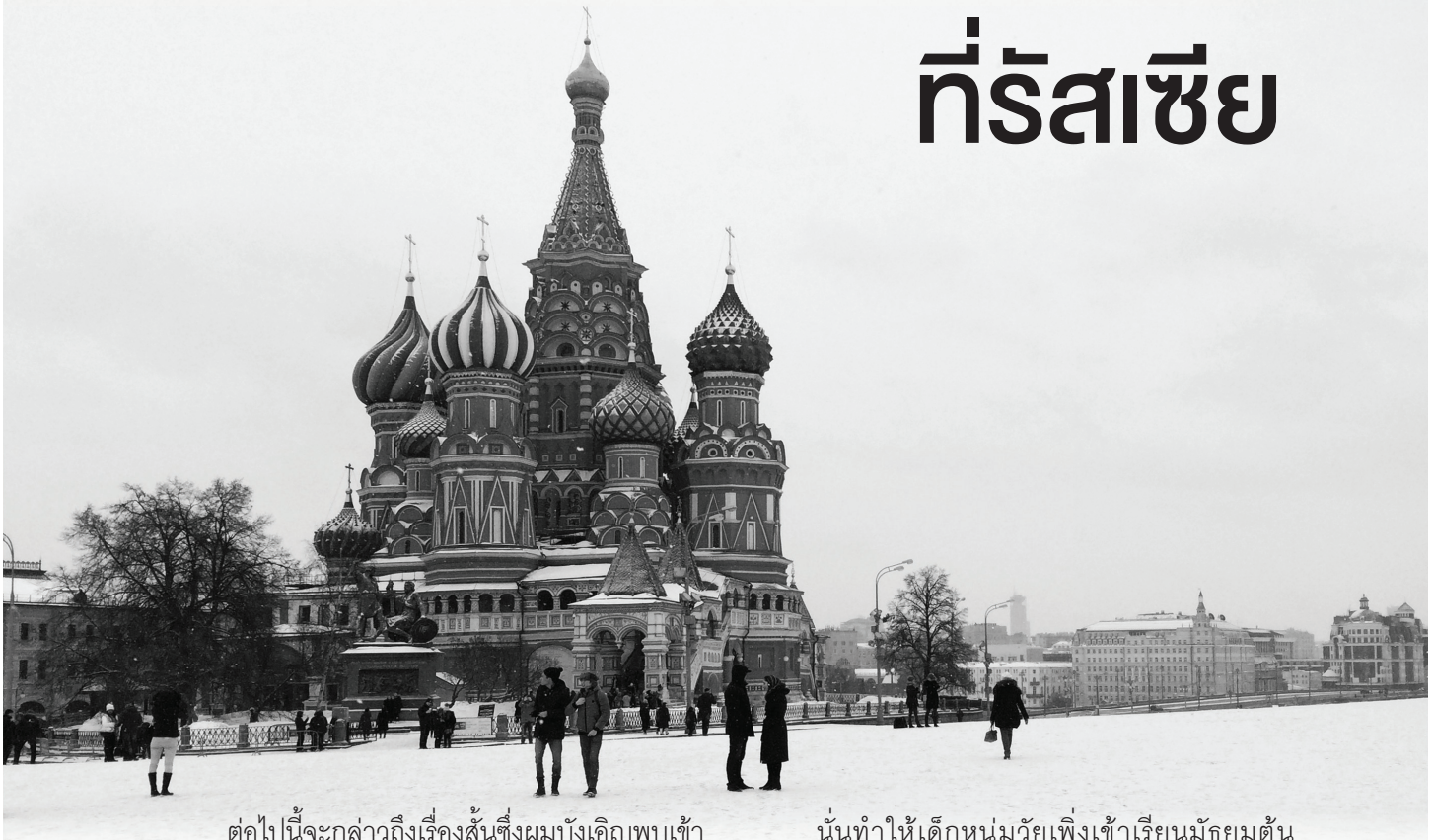

นักเขียนชาวสุราษฎร์ ให้ตัวละครร้องเพลงเมทรโยค ที่รัสเซีย

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงเรื่องสั้นซึ่งผมบังเอิญพบเข้า
ในเย็นวันหนึ่งต้นปีพุทธศักราช 2560

หนังสือเก่ากลิ่นแสบจมูก เพียงสะดุดตาตรง
สารบัญ ก็ชวนให้พลิกหน้ากระดาษกรอบเหลือง
ไปดูต่อ ด้วยความน่าสนใจ จึงปราศจากความลังเล
ที่จะไล่ดูละเอียดไปตามตัวอักษรเรียงรายเบื้องหน้า

ผมติดตามอ่านงานของนักเขียนชื่อนี้มาแต่
เยาว์วัย เหตุผลง่าย ๆ คือ เกือบสิบห้าปีก่อน เคย
ค้นพบในห้องสมุดโรงเรียนสุราษฎร์ธานีว่าเขาเป็น
ศิษย์เก่าสมัยขุนวิจิตรการพิศิษฐ์เป็นครูใหญ่ รวมถึง
เป็นคนจังหวัดเดียวกัน

นั่นทำให้เด็กหนุ่มวัยเพิ่งเข้าเรียนมัธยมต้น
บังเกิดความนึกฝันอยากจะเขียนหนังสือขึ้นมาบ้าง

ข้อ ลืมบอกไปว่านักเขียนคนนั้นคือ วิลาศ มณีวัต
ส่วนเรื่องสั้นชื่อแปลก ๆ จนผมอ่านรวดเดียวจบได้แก่
“เขมรไทรโยคที่ออร์กีสตริต” ลงพิมพ์ในหนังสือ
มหาวิทยาลัย ฉบับปียมหาราชานุสสรณ์ 23 ตุลาคม
พุทธศักราช 2491 โอโฮ! วิลาศเขียนขึ้นเมื่อเกือบเจ็ดสิบ
ปีที่แล้วสินะ

นักเขียนจากลุ่มแม่น้ำตาปีผู้นี้เริ่มเขียนหนังสือ
มาแต่ครั้งยังเรียนวิชาการบัญชีอยู่ในรั้วจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยช่วงต้นทศวรรษ 2480 ครั้นสำเร็จ

ปริญญา ก็ได้เขียนประจำหนังสือพิมพ์และนิตยสารหลายฉบับ เป็นต้นว่าเขียนคอลัมน์ “สายลม-แสงแดด” ใน *นิกรวันอาทิตย์* ซึ่งมีสุภา ศิริमानนท์ เป็นบรรณาธิการ และได้ตั้งนามปากกาให้ว่า “นภาพร” พร้อมทั้งสรรค์สร้างผลงานนวนิยายและเรื่องสั้นอีกหลายต่อหลายเรื่อง ทั้งที่ปรากฏตามนิตยสารตามหนังสือพิมพ์ และรวมเป็นหนังสือเล่ม อย่างไรก็ดี ในความรับรู้ของนักอ่านรุ่นหลังๆ ดูเหมือนชื่อของวิลาศจะเกี่ยวพันกับงานเขียนเชิงสารคดีเสียมากกว่า

ตลอดชีวิต วิลาศ ยึดอาชีพทางด้านหนังสือเสมอมา เขาเคยกล่าวไว้คราวหนึ่งถึงความรู้สึกอันน่าสนใจ

ผมเองยึดการแต่งหนังสือเป็นอาชีพมาตั้งแต่สำเร็จการศึกษาออกมาจากมหาวิทยาลัย ไม่เคยทำราชการเลย เคยมีท่านผู้หลักผู้ใหญ่ บางท่านเกิดความเอ็นดู ถามเหมือนกันว่า “เมื่อไหร่คุณจะทำงานเสียที?” ซึ่งยังความประหลาดใจให้แก่ผมมาก เพราะผมก็ได้ทำงานอยู่เสมอมามีได้เกียจคร้านเลย แต่ท่านก็คงหมายความว่า ต้องเข้าประจำกระทรวงแห่งใดแห่งหนึ่ง จึงจะพอพูดได้เต็มปากว่าเป็นการทำงาน การแต่งหนังสือสำหรับบางคนยังนึกว่าเป็นเรื่องเล่นๆ อยู่ แต่ผมจะทำด้วยความเพลิดเพลิน สุขารมณ์ แต่ก็ เป็น “งาน”

เชื่อได้ว่า หลายคนที่เอาใจจริงเอาใจกับการเขียนหนังสือเป็นหลักคงเคยเจอคำถามเฉกเช่นเดียวกับวิลาศ และแน่นอนว่า คำตอบแบบวิลาศ ฟังแล้วก็ย่อมปลาบเข้าไปในหัวใจ

เอาละ เราจะเข้าเรื่องสำคัญกันสักที

เมื่อเอ่ยถึงงานเขียนไทยที่ใช้จากต่างประเทศยุคแรกเริ่ม นักประพันธ์ซึ่งมักจะถูกนึกถึงลำดับต้นๆ ย่อมไม่พ้นไปจากหม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รพีพัฒน์ เจ้าของผลงานอย่าง *ละครแห่งชีวิต* หรือไม่กี่เสนีย์ เสาวพงศ์ ผู้สร้างงานเฉกเช่น *ความรักของวิลยา* และ *บัวบานในอเมซอน* เป็นต้น

แต่แล้ว วิลาศ มณีวัต ก็เป็นนักประพันธ์อีกคน ผู้สร้างงานเขียนทำนองนี้ไว้หลายชิ้น เพียงแต่อาจจะไม่ค่อยเป็นที่ล่งรู้เท่าไรนัก และดูเหมือนจะรับไม่ต่อจากหม่อมเจ้าอากาศดำเกิงมาก่อนหน้าใครหลายคนซึ่งขึ้นชื่อในทางไพรัชนิยาย ผลงานอันเป็นเครื่องยืนยันได้แก่ *ชีวิตไม่มีพรมแดน* (ต่อมาในการพิมพ์ครั้งที่สอง พุทธศักราช 2531 ใช้ชื่อใหม่ว่า *ความรักไม่มีพรมแดน*) ซึ่งวิลาศในวัยยี่สิบเอ็ดเขียนขึ้นตั้งแต่ช่วงพุทธศักราช 2483-2484 ด้วยนามปากกา “วิไล วัชรวัต” ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ในเมืองไทยจะเกิดขึ้นเสียอีก (ควรกล่าวด้วยว่า ไพรัชนิยายไทยเฟื่องฟูมากนับแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นแล้ว) ใช่เพียงเท่านั้น เรื่องสั้นหลายชิ้นที่ใช้จากต่างแดนยังทยอยมาเจิดฉายในบรรณพิภพ

สำหรับพื้นที่นี้ ใครผายมือเชิญคุณผู้อ่านสัมผัสกับเรื่องสั้นในลักษณะดังกล่าวซึ่งเพิ่งค้นพบใหม่สดๆ ร้อนๆ โดยรุ่นน้องโรงเรียนเดียวกับผู้เขียน

“เขมรไพรโยคที่กอรกีสตริท” ดูเหมือนยังมิได้นำไปพิมพ์รวมเล่มที่ไหน และไม่มีใครเคยกล่าวถึงมาก่อนเลย ด้วยเห็นว่า วิลาศ มณีวัต เป็นนักเขียนคนสำคัญของภาคใต้ ถึงแม้เรื่องสั้นพบใหม่จะมีได้มีเนื้อหาแสดงบรรยากาศดินแดนด้ามขวานลัคนิด

หากกลับไปนำเสนอภาพกรุงมอสโกหรือที่ในเรื่องใช้ “มอสโกวา” เมืองหลวงประเทศรัสเซีย (ซึ่งจากบริบทตามช่วงเวลาตามท้องเรื่องในตอนวิลาศเขียนยังเป็นสหภาพโซเวียต) แต่มองในแง่การแนะนำเรื่องสั้นอันไม่คุ้นเคยของนักเขียนชาวใต้ผ่านวารสารนำเสนอบรรยากาศภาคใต้แล้ว ก็น่าจะให้ความตื่นตาต่อท่านผู้อ่านได้บ้างพอสมควร

วิลาศเริ่มต้นย่อหน้าแรกของ “เขมรไทรโยคที่กอร์กีสตริท” ว่า

เดินไปจาก เร็ดสะแควร์ ราวสิบนาที ก็จะถึงกอร์กีสตริท-ถนนซึ่งตั้งชื่อไว้สำหรับเป็นเกียรติประวัติของแม็กซิม กอร์กี้ นักประพันธ์เอกของรัสเซีย กอร์กีสตริท เป็นที่อยู่ของกรรมกร คนขายของ และแม่กระทั้งพวกโปรเฟสเซอร์ ข้าพเจ้าเคยได้ยืนมองพระอาทิตย์ตกที่นั่น และได้ร้องเพลงเขมรไทรโยคให้หญิงรัสเซียคนหนึ่งฟัง (หน้า 165)

“เร็ดสะแควร์” ก็คือ จัตุรัสแดง อันเป็นจัตุรัสกลางเมืองของกรุงมอสโก ส่วนชื่อถนนนั้นน่าสนใจในแง่ของการให้ความสำคัญต่อนักประพันธ์ในเมืองไทยของเราปัจจุบัน ถนนที่ชื่อเดียวกับนักประพันธ์ยังหายาก เท่าที่รู้จักก็มีเพียงถนนศรีบูรพา กลับมาที่เรื่องสั้นของวิลาศต่อ เป็นยังไรครับแค่เปิดเรื่องก็ชวนติดตามแล้ว จากนั้นจึงแนะนำให้รู้จักกับตัวละครคือนายอาคม มหาชีวะ ผู้เคยเป็นเด็กหาปลาอยู่ที่ระยอง แต่จับปลัดจับผลูเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในรัสเซีย ทั้งยังเป็นไปในลักษณะ

ข้าพเจ้ามิได้ถูกส่งไปนอกอย่างมีหน้ามีตา และก็หาใช้หนักหนังสือพิมพ์ไม่ ข้าพเจ้าได้ไปรัสเซียเพราะความแกล้งมากกว่าเพราะปัญญา แต่จะประหลาดอะไร บัดนี้ ข้าพเจ้าเป็นคนไทยคนหนึ่งในจำนวนเพียงไม่กี่คนที่เคยไปค่านับศพเลนินมาแล้ว ก่อนเลขาฯ หุตไทยทั้งสองคน และก่อนนายกเทศมนตรีกรุงเทพฯ เสียด้วยซ้ำ (หน้า 165-166)

“

คนรัสเซียไม่ว่าจะอยู่เหนือสุด
ใต้สุด แถบภูเขาหรือแม่น้ำ
ต่างไฝ่ฝันที่จะมาเดินกรำหิมะ
ไต่ฟ้ามอสโกในอ้อมแขนของเลนิน
บันหมายถึงความอบอุ่นชุ่มฉ่ำ
ของชีวิต ขอให้ได้มาเหยียบพื้น
ธรณีหน้าวิหารพระแม่คาร์ซานสค์
ครั้ง ครั้งเดียวเท่านั้น
แล้วจะได้หลับตาทาย
อย่างเป็นสุข ”

”

อาคมเพิ่งจะได้สัมผัสมอสโก หลังมีลมหายใจในรัสเซียมาแล้วปีครึ่ง แรกทีเดียวเขาซุกตัวในโรงเรียนฝึกคอมมิวนิสต์ที่เลนินกราด อันเป็นแหล่งรวมผู้เชื่อมั่นแนวทางนี้จากประเทศต่างๆ รวมกันถึงหกพันกว่าคน ทุกคนจะได้ชื่อใหม่เพื่อความปลอดภัยสำหรับอาคมมีชื่อว่า “ยอร์ช มากัง” ที่นั่น เขาได้ศึกษาทฤษฎีคาร์ล มาร์กซและเลนิน พร้อมทั้งฝึกฝนการต่อสู้ด้วยอาวุธและศิลปะการทำสงครามกลางเมืองจัดสอนโดยพวกเกเปอู

ต่อมา อาคมได้รู้จักกับหญิงสาวรัสเซียผมยาวนามว่า มาซา พบกันครั้งแรก ณ โรงงานทำเครื่องกระป๋อง เธอพาเขาไปเที่ยวสมาคมคนงาน ถัดต่อมาในวันเมย์เดย์ ทั้งสองก็ไปดูโอเปร่าด้วยกัน ตอนนั้นมาซา รู้ดีแล้วว่าอาคมมิใช่คนจีนดังที่เข้าใจตอนแรก เธอเรียกเขาว่า “สิโบโนฟ” อันเป็นชื่อใหม่ใช้ในมอสโก

มาซา ได้รับการศึกษาค่อนข้างดี มีความคิด
รุนแรง และเป็นบรรณาธิการ “หนังสือพิมพ์กำแพง”
ประจำโรงงานของเธอ ถึงตรงนี้ อยากจะกล่าว
เพิ่มเติมด้วยว่า “หนังสือพิมพ์กำแพง” คือลักษณะ
โดดเด่นของสหภาพโซเวียตเลยทีเดียว เป็นเครื่องมือ
สื่อสารอันทรงพลังแห่งชนชั้นกรรมาชีพ โดยจะมี
การจัดทำแล้วแปะไว้ตามกำแพง ทั้งนี้เพื่อวิพากษ์
วิจารณ์และส่งเสริมกระบวนการทำงานของโรงงาน

มาซา ชอบออกไปเดินเล่นสูดอากาศข้างนอก
เพราะครอบครัวของเธออยู่ร่วมกับอีกสองครอบครัว
ซึ่งเป็นญาติข้างแม่ในห้องเล็กๆ อันแสนแออัด อาคม
ไปรับเธอเพื่อออกมาข้างนอกเสมอ มักเตรไปแถว
ริมฝั่งแม่น้ำมอสควาโดยเฉพาะบนสะพานข้ามแม่น้ำ
มองขึ้นไปเห็นดวงดาวเหนือยอดพระราชมณเฑียร
ที่นั่น มาซาจะขอให้อาคมร้องเพลงเขมรไทยโยคให้
เธอฟัง ซึ่งเขาจะบอกกับหญิงสาวว่า

แต่เธอจะต้องไม่เกลียดนะว่าใครแต่ง ผู้แต่ง
ดูเหมือนจะเป็นเจ้านาย ในวงการเมืองเธออาจจะ
เกลียดเจ้านายได้ แต่ในวงศิลปะเราต้องไม่มีชั้นวรรณะ
(หน้า 169)

ถ้อยความนี้ รวากับจะเป็นวรรคทองของเรื่อง
เลยก็ว่าได้

เรื่องสั้นนี้ยังฉายภาพวิถีชีวิตของผู้คนที่ได้
พบเห็นระหว่างเดินเล่น โดยบ่งชี้ถึงความสำคัญ
ของกรุงมอสโก

เธอรีบดึงมือข้าพเจ้าออกมาสู่ถนนใหญ่ ซึ่งมี
พวกชาวเมืองคาร์คอฟหมุ่นหนึ่งกำลังหอบลูกจูง
หลานอยู่อย่างงงๆ แน่ละ, พวกนี้เพิ่งจะมาเห็น
นครหลวง-เมืองแม่ของเขาเป็นครั้งแรกในชีวิต
เมล็ดทรายของมอสควาสำหรับคนรัสเซีย เป็นของ
ศักดิ์สิทธิ์ คนรัสเซียไม่ว่าจะอยู่เหนือสุด ใต้สุด แถบ
ภูเขาหรือแม่น้ำ ต่างใฝ่ฝันที่จะมาเดินกราบหิมะใต้ฟ้า
มอสควาในอ้อมแขนของเลนิน มันหมายถึงความ
อบอุ่นชุ่มฉ่ำของชีวิต ขอให้ได้มาเหยียบพื้นธรณีนี้น้ำ
วิหารพระแม่คาร์ซานสักครั้ง ครั้งเดียวเท่านั้น แล้ว
จะได้หลับตาตายอย่างเป็นสุข (หน้า 169)

ในสายตาของอาคมที่มองมาซานั้น “ผู้หญิงคน
นี้ไม่มีอะไรน่ารัก แม้แต่เครื่องแต่งกายก็ออกจะ
ปอนๆ แต่เมื่อเธอขมื่นนั้นแหละจึงจะปรากฏความ
อ่อนสลวยที่มุมปาก” (หน้า 169) ทว่าหากเราอ่าน
นัยยะระหว่างหลายบรรทัดของเรื่องสั้น ย่อมปฏิเสธ
มิได้ว่าตัวละครหนุ่มชาวไทยตกหลุมรักแม่สาวโซเวียต

ระหว่างยืนสนทนากับบนสะพานข้ามแม่น้ำ ครั้น
หญิงสาวชวนให้นั่งลง อาคมกลับบอกว่าเขาชอบยืน
คุยมากกว่าเพราะ “แม้มันจะเหนื่อย เราก็จะได้รู้สึก
ว่ามีตรรกภาพของเราไม่ได้มาด้วยความสบาย มันเกิด
จากความลำบาก เช่นเดียวกับสิ่งอื่นๆ ในชีวิต” (หน้า
169) ฟังเช่นนั้นแล้ว มาซาจึงแสดงความเห็นต่อไปว่า

เธอไม่น่าจะพูดเหมือนคนที่มาจากนรกอย่างนี้
เลย เพลงเขมรไทยโยคบอกชัดทีเดียวว่า บ้านเมือง
ของเธอมีแต่ความเยือกเย็นของธรรมชาติและ
การครองชีพที่ถ้าไม่ถึงกับเป็นสุข ก็น่าจะมี
ความสบายพอควร

มรดกกรรมของนักประพันธ์ มิได้ทำให้ผลงานสร้างสรรค์ของเขาจากโลกนี้ไปด้วย ยังมีการค้นพบและมีการอ่านสิ่งที่ถูกเขียนขึ้นมาเสมอๆ เจกเช่นหน้ากระดาษที่แล่วมาถึงหมดนี้

นั่นทำให้อาคมเปิดเผยความหลังและสาเหตุที่
เขาต้องระเห็จจากบ้านเกิดเมืองนอนมายังรัสเซีย

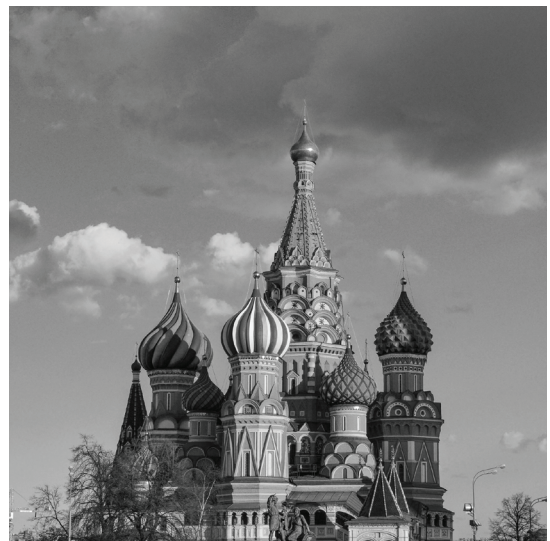
ฉันไม่อยากจะพูดมาก ฉันเกลียดความหลัง
ฉันเป็นคนเกกมะเหรกที่ไม่มีใครคบ เธอรู้ไหม, มา
ซา ฉันต้องออกจากเมืองของฉัน เพราะพ่อเลี้ยงมัน
เตะแม่บังเกิดเกล้าของฉัน ฉันทนดูไม่ได้ ฉันฆ่ามัน
แล้วก็ลงเรือหนีไปเมืองจีน ไม่ทันปานนี้ฉันก็สบายอยู่
ที่บ้านของฉันซึ่งเป็นเมืองสวรรค์ เราไม่ต้องการ
คอมมิวนิสต์ เพราะเราไม่ใช่รัสเซีย (หน้า 169)

ชัดเจนว่า ในทรศนะของอาคม ไม่มีที่ไหนดี
สำหรับเขาเท่าประเทศไทยอีกแล้ว เพราะเป็นเมือง
สวรรค์ หากเป็นด้วยเหตุจำเป็นเนื่องจากพลังฆ่าคน
ตาย จึงจำเป็นต้องหนีหัวซุกหัวซุนมาจนถึงรัสเซีย

ความน่าสนใจคือ สิ่งที่วิลาศอาศัยปากคำของ
อาคมกล่าวออกมานั้น เมื่อเทียบกับความเป็นไป
ของสังคมไทยในช่วงเวลาที่เรื่องสั้นนี้ถูกเขียนคือ
พุทธศักราช 2491 ย่อมเห็นนัยยะบางอย่าง แน่นนอน
ว่า ตอนนั้น เมืองไทยตกอยู่ภายใต้บวรระยาการศรัทธา
ทหารนับแต่การรัฐประหารปลายพุทธศักราช 2490
ขณะเดียวกันกระแสการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ก็
เริ่มเข้มข้น การที่ตัวละครอย่างอาคมระเห็จไปยัง
ดินแดนแห่งคอมมิวนิสต์อย่างรัสเซีย มีหน้าซ้ำยัง
พาดพิงถึงจีนด้วย นั่นก็เป็นเพราะจำใจต้องหนี
ความผิด หากลึกๆ แล้วอาคมยังรู้สึกว้าเมืองไทย

ย่อมดีกว่า ถึงแม้จะอยู่ภายใต้ระบอบรัฐบาลทหาร
ก็ตามที อย่างไรก็ตาม วิลาศกลับเลี้ยวไปพูดถึง
ความถวิลหาของอาคมในเชิงปลื้มเปรมทำนอง
“คิดถึงลานวัดใหม่ของพระปลัดช่วยขึ้นมาทันที
ข้าพเจ้าชอบไปเก็บดอกพิกุลเข้าๆ...” (หน้า 169) ที่
สำคัญ ตัวละครอาคมยังเน้นย้ำว่า “เราไม่ต้องการ
คอมมิวนิสต์ เพราะเราไม่ใช่รัสเซีย”

เมื่อเห็นการสนทนาเริ่มหม่นหมอง มาซาจุดติง
อาคมกลับมาที่เรื่องเพลงอีกหน เริ่มด้วยการถาม
เกี่ยวกับ “เขมรไพรโยค” ก่อนที่ว่า “น้ำพุพุ่งชานเสียง
ฉ่าฉาดฉาน” แล้วอาคมก็ร้องเพลงให้เธอฟัง พร้อม
กับสะท้อนความในใจ

ข้าพเจ้ามองดูक्रमลิน และक्रमลินจ้องดูข้าพเจ้า ข้าพเจ้ารู้ดีว่ามันไม่อยากฟังเพลงนี้ เพราะไม่มีทำนองเร้าของการปฏิบัติ ไม่มีซอณเคียวและเลื้อดอยูนั่น (หน้า 170)

क्रमลินที่ว่าคือ พระราชวังक्रमลิน การกล่าวถึงความข้างต้น แสดงให้เห็นชัดว่าเพลงเขมรไทรโยคกับความเป็นสหภาพโซเวียตเวลานั้นย่อมขัดแย้งกัน นั่นเพราะเพลงไทยเดิมที่มุ่งเน้นความรื่นรมย์จากธรรมชาติ มิได้มีท่วงทำนองแห่งการปฏิบัติอันประหนึ่งวิถีแห่งพลเมืองในรัสเซีย

ดังกล่าวก่อนแล้วว่า หมู่ไทยจากระยองตกหลุมรักแม่สาวรัสเซีย เขาจึงพยายามไถ่ถามเธอถึงสิ่งที่เรียกว่าความรัก ทว่าสำหรับหญิงสาววัยยี่สิบหกซึ่งเข้าพรรคมิมินิสต์ตั้งแต่อายุสิบแปด จิตวิญญาณของเธอก็คือพรรค

ตั้งแต่นั้นฉันก็เป็นของพรรคโดยจิตตังใจและเลื้อดเนื้อ ไม่มีอะไรในร่างกายและจิตตังใจ ที่เหลืออยู่เป็นของฉันอีกเลย ตั้งแต่วันนั้นฉันถูกปั้นให้เป็นคนใหม่ ซึ่งไม่มีใครเข้าใจได้แม้แต่เธอ (หน้า 170)

ไม่เพียงเท่านั้น เธอยังเน้นย้ำเข้าไปอีกว่า

ฉันรักเลนิน รักพรรคของเรา ฉันมองผู้ชายเหมือนกับเขาเป็นเครื่องจักรที่เดินได้ คนอื่นอาจไม่เป็นอย่างนี้ แต่สำหรับฉัน ชีวิตหมายความว่าส่วนหนึ่งของสังคม ฉันอาจแต่งงานก็ได้นะเธอ แต่นั่นเพียงเพื่อให้ลูกแก่รัฐของเรา เพื่อทำหน้าที่ทางสังคมเท่านั้น (หน้า 171)

นั่นคือความปกติสำหรับมาซา แต่ในความเห็นของอาคมแล้ว

นี่เป็นแผ่นดินปลาด, ข้าพเจ้าคิด ทุกคนไม่มีชีวิตของตัวเอง แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ และเป็นจริงๆ อย่างที่ไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ชาติมนุษย มันทันต่างอะไรจากนักบุญคนหนึ่งซึ่งยอมตายเพื่อศรัทธาของเขา (หน้า 170)

อย่างไรก็ดี แม่สาวรัสเซียเชื่อว่าเธอจะปราศจากความรัก เพียงแต่

...ฉันก็มีความรักในทัศนะของฉัน ความรักของฉันหมายถึงมนุษยธรรม หมายถึงความเมตตาปราณี ความรักของฉันไม่เกี่ยวรัถยอยู่กับบุคคล มันเป็นของกลาง เลื้อนลอยและอิสระ (หน้า 171)

รวมถึงยังบอกกับอาคม ซึ่งดูเหมือนจะไม่เข้าใจเธอ

ทำไมคนเราจึงต้องคิดเหมือนกันด้วยเล่า ฉันอาจมีอุดมคติของฉันซึ่งคนอื่นไม่เข้าใจก็ได้ คนไม่มีความรักอาจเป็นคนที่เธอเรียกว่าน่าสงสาร แต่คนที่ต้องตายอย่างช้าๆ เพราะความรัก น่าสงสารมากกว่า จริงอยู่, ชีวิตของฉันไม่มีแล้ว เป็นของรัฐหมด แต่ฉันก็ยังมีความบันเทิงในหน้าที่นี้แหละเป็นความบันเทิงบริสุทธิ์ ซึ่งบางคนอาจเรียกว่าเป็นความเขลา หรือความเสียสละ แล้วแต่ใครจะมอง (หน้า 171)

แต่กระนั้น ชายไทยอย่างอาคมก็ยังมองว่า มาชากำลังใช้มีดหันตัวเองออกเป็นชิ้นๆ เพื่อเสียสละ กับสิ่งที่เธอเรียกว่า “อุดมการณ์” ถึงแม้เธอจะอ้าง ถึงกรณีที่พระเยซูขึ้นดีถูกตรึงกางเขนอย่างเปี่ยมสุข ในการกระทำของตน

เมื่อถกเถียงทางความคิดไม่ค่อยลงตัวนัก ทางเดียวที่จะประสานก็คือบทเพลง มาซาขอให้ อาคมร้องเพลงเขมรไทรโยคให้เธอฟังอีกหน หนุ่มไทยจากระยะยิงเอื่อยอ่อนส่งเสียง

วิลาศ มณีวัต จบเรื่องสั้นด้วยการแสดงความ เป็นไปแห่งวิถีชาวสหภาพโซเวียตว่า

ฟ้ามอสควาจนคำเต็มทีแล้ว เสียงกรรกร กรรกรากออกมาจากโรงงานมุ่งหน้ากลับบ้าน มอสควากำลังจะผ่อนพัก เพื่อเอาแรงไว้เร่งผลิต ในวันพรุ่งนี้

เสียงนกยูงทอง

มันร้องโด้งดัง... (หน้า 172)

จากเรื่องราวทั้งหมด นับเป็นเรื่องราวของความ เห็นทางการเมืองของคนหนุ่มสาวซึ่งไม่ คล้อยตามกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี สิ่งหนึ่งที่พอจะเชื่อม ประสานทั้งสองเข้ากันได้ คือ ศิลปะและสุนทรียะใน

รูปแบบของบทเพลง นั่นคือเสน่ห์ที่หาได้ของเรื่อง สั้นเพิ่งค้นพบใหม่นี้

นักเขียนจากลุ่มแม่น้ำตาปีนามวิลาศ มณีวัต ถูกมัจจุราชเกี่ยวพาราสีไปได้สำเร็จเมื่อปลายปี พุทธศักราช 2546 ในวัยเจ็ดสิบเก้าปี หากยังมีชีวิต มาจวบจนวันนี้ก็ย่างเก้าสิบสามแล้ว

มรณกรรมของนักประพันธ์มิได้ทำให้ผลงาน สร้างสรรค์ของเขาจากโลกนี้ไปด้วยยังมีการค้นพบ และมีการอ่านสิ่งที่ถูกเขียนขึ้นมาเสมอๆ เจกเช่น หน้ากระดาษที่แล่วมาทั้งหมดนี้ ซึ่งชาวสุราษฎร์เจองานเขียนของนักเขียนชาวสุราษฎร์รุ่นปู่โดยบังเอิญ และถึงแม้ในงานเขียนจะมีได้พูดถึงภาคใต้เลยสักนิด แต่ก็เชื่อมั่นได้ว่า เมื่อชาวใต้อ่านเรื่องสั้นของ นักเขียนใต้เรื่องนี้แล้วย่อมได้ประโยชน์เป็นแน่แท้

อย่างน้อยที่สุด แคเห็นชื่อเรื่องก็พอจะขมวด หัวคิ้วอย่างจนว่า “เพลงเขมรไทรโยค ทำไมจึงต้อง ไปร้องไกลถึงรัสเซีย”

บางที ฝีมือของนักเขียนสุราษฎร์ อาจทำให้ กระแสแม่น้ำมอสควาส่งเสียงขึ้นมาในทำนอง “มัน ไหลจอกโครม จอกโครม มันดังจอกจอก จอกจอก โครมโครม” ■

เอกสารอ้างอิง

วิลาศ มณีวัต. “เขมรไทรโยคที่กอร์ก็สตรีท,” มหาวิทยาลัย ฉบับปียมหาราชานุสรณ์ 23 ตุลาคม 2491.

พระนคร : สโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2491

วิลาศ มณีวัต. *ความรักไม่มีพรมแดน*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2531

